

WIADOMOŚCI Z KRAJU I ZE ŚWIATA

ZJAZDY, SYMPOZJA, KONFERENCJE, POSIEDZENIA

I Międzynarodowe Sympozjum nt. „Ochrona Dziedzictwa Geologicznego”

Sympozjum odbyło się w Digne les Bains we Francji (Górna Prowansja) w dniach 10—16 czerwca 1991 r., pod patronatem UNESCO i wielu francuskich towarzystw i komitetów naukowych oraz ministerstwa środowiska i władz regionalnych. Organizatorami Sympozjum były: Rada Stała Rezerwatów Przyrody we Francji (CPRN — Conférence Permanente des Réserves Naturelles) i Europejska Grupa Robocza Ochrony Zabytków Geologicznych (EWGESC — European Working Group on Earth Sciences Conservation). Centrum geologii przy rezerwacie geologicznym w Digne było gospodarzem Sympozjum, bezpośrednio odpowiedzialnym za realizację jego bogatego programu, składającego się z części referatowej i wycieczkowej. Dla mieszkańców Digne zorganizowano specjalny wieczór dyskusyjny z pokazem przeźroczy światowych zabytków paleontologicznych.

Sympozjum, dzięki znakomitemu przygotowaniu, umożliwiło nawiązanie szerokich kontaktów pomiędzy geologami różnej specjalności, którzy zawodowo lub społecznie pracują na rzecz ochrony zabytków przyrody nieożywionej. Ogółem wygłoszono około 60 referatów i komunikatów, a ich abstrakty zostały opublikowane w informatorze wydawniczym „Terra” („Blackwell Sci. Publ.” 3/1991, suppl. 2). Sesje plenarne poświęcone były inicjatywom i postępom poszczególnych państw (w tym Polski) w zakresie ochrony przyrody nieożywionej, a sesje „okrągłego stołu” dotyczyły zagadnień legislacyjnych, edukacyjnych oraz zasad i sposobów ochrony, m. in. metod technicznych zabezpieczania stanowisk. Podsumowując prezentacje można stwierdzić, że zarówno dotychczasowy stan ochrony dziedzictwa geologicznego, możliwości działania w tym zakresie, jak również zainteresowanie problematyką i społeczne uświadomienie przedstawiają się skrajnie różnie w skali Europy. Kraj nasz na tym tle zajmuje jeszcze dość dobrą pozycję. Jednakże dynamicznie rozwijająca się działalność w innych państwach może już wkrótce wyprzedzić nasze możliwości realizacji planów przede wszystkim w zakresie rzeczywistej konserwacji zabytków, ich udostępnienia i rozwoju funkcji dydaktycznych.

Głównym zagadnieniem dyskusji na Sympozjum były kryteria selekcji stanowisk do ochrony, a w szczególności wyboru na światową listę UNESCO dziedzictwa przyrodniczego. Nie osiągnięto jednak ostatecznego uzgodnienia, zagadnienie to wymaga bowiem szerokiej konsultacji i opinii środowiska geologów i geomorfologów w poszczególnych krajach.

Dokumentem o znaczeniu międzynarodowym i historycznym jest przyjęta przez uczestników Sympozjum „Deklaracja praw pamięci o Ziemi”, zawierająca następujące stwierdzenia.

1. Życie ludzkie uznane jest za unikalne, przyszedł więc czas na uznanie niepowtarzalności Ziemi.

2. Ziemia nas utrzymuje. Jesteśmy z nią związani i jest ona łącznikiem między nami.

3. Ziemia od 4,5 miliarda lat jest kolebką życia, jego odnawiania i przemian. Jej długa ewolucja i powolne kształtowanie stworzyły środowisko, w którym my żyjemy.

4. Nasza historia i historia Ziemi są ściśle powiązane. Jej pochodzenie jest naszym pochodzeniem, jej historia jest naszą historią, a jej przyszłość będzie naszą przyszłością.

5. Oblicze Ziemi, jej kształt są środowiskiem Człowieka. To środowisko jest różne nie tylko od tego w przeszłości, lecz także odmienne od tego w przyszłości. Jesteśmy elementem Ziemi, ale nie ostatecznym, tylko przejściowym.

6. Jak stare drzewo zachowuje pamięć swojego wzrostu i życia, tak Ziemia swoją przeszłość przechowuje w swoim wnętrzu i na powierzchni w skałach i krajobrazach, a ich następstwo może być odczytane i tłumaczone.

7. Mamy świadomość potrzeby i umiemy zachować nasze dziedzictwo kulturalne. Teraz nadszedł czas na ochronę naszego naturalnego dziedzictwa — środowiska. Przeszłość Ziemi nie jest mniej ważna niż przeszłość Człowieka. Pora ku temu, aby Człowiek nauczył się chronić, a przez to nauczył się poznawać przeszłość Ziemi i czytać tę „księgę” napisaną przed naszym pojawieniem się, to jest bowiem nasze dziedzictwo geologiczne.

8. Dziedzictwo geologiczne jest wspólnym dobrem Człowieka i Ziemi. Każdy Człowiek i każde państwo mają obowiązek opiekowania się nim. Powinniśmy zrozumieć, że najmniejsza jego grabież jest okaleczeniem, zniszczeniem i nieodwracalną utratą. Każda forma rozwoju powinna być uważana za część tego dziedzictwa.

9. Uczestnicy I Międzynarodowego Sympozjum nt. „Ochrona Dziedzictwa Geologicznego”, ponad 100 specjalistów z 30 różnych krajów, usilnie żądają od narodowych i międzynarodowych władz zwrócenia uwagi na

potrzebę ochrony dziedzictwa geologicznego z zastosowaniem niezbędnych środków działalności prawnej, finansowej i administracyjnej.

Niniejsza deklaracja została przygotowana w językach francuskim i angielskim. Warto przypomnieć, że jest to drugi tego typu dokument. Pierwszy w formie „Memorandum i zalecenia w sprawie narodowych zasobów geologicznych” został uchwalony przez XVIII Sesję Międzynarodowego Kongresu Geologicznego w Londynie w 1948 r.

Zofia Alexandrowicz